

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ
з дисципліни
«ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»

для студентів

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**

галузь знань: **29 «Міжнародні відносини»**

спеціальність **292 «Міжнародні економічні відносини»**

освітня програма **«Міжнародний бізнес», «Міжнародні фінанси»**

вид дисципліни: **обов'язкова**

Укладачі:

К.є.н., доц., доцент кафедри міжнародного бізнесу
та економічної теорії Соболева М.В.

Розділ 1.

Тема 1. Теорії підприємств і основи підприємництва

Поняття підприємства, його мета, функції та основні ознаки. Теорії (концепції) підприємства. Підприємницька діяльність, її принципи, форми і типи. Законодавче забезпечення підприємництва в Україні. Підприємницькі договори, їх структура і порядок укладання. Міжнародний бізнес, його суб'єкти, типи і види.

Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми Правові основи функціонування підприємств в Україні. Порядок створення та реєстрації підприємств. Класифікація підприємств. Форми об'єднання підприємств, їх утворення, мета і функції.

Тема 3. Зовнішнє середовище господарювання підприємства

Середовище функціонування підприємства, його структура. Внутрішнє середовище підприємства. Макросередовище господарювання підприємств. Мікросередовище підприємства, його елементи. Аналіз зовнішнього середовища підприємства.

Тема 4. Структура та управління підприємством

Виробнича структура підприємства, її види і характеристика. Управління підприємством: поняття, завдання і принципи. Функції, інструменти та риси сучасного управління. Методи управління. Організаційні структури управління підприємством. Напрями вдосконалення управління підприємством.

Тема 5. Ринок і продукція

Ринок: поняття, умови формування і функції. Структура і види ринків. Типи ринкової структури. Ринкова інфраструктура, її складові елементи

Тема 6. Планування діяльності підприємства.

Планування як функція управління, його принципи і методи. Система планів підприємства, їх взаємозв'язок та порядок розробки. Стратегічне планування на підприємстві. Бізнес-планування, його характеристика. Виробнича програма підприємства, її розроблення та обґрунтування.

Тема 7. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці

Персонал підприємства, його склад. Структура персоналу підприємства, чинники, що впливають на неї. Розрахунок чисельності працюючих на підприємстві. Управління персоналом підприємства. Продуктивність праці, показники і методи її вимірювання. Планування росту продуктивності праці. Організація і нормування праці на підприємстві. Мотивація як процес симулювання працівників, її моделі і методи. Поняття, види і шляхи росту заробітної плати¹⁰. Тарифна система, її елементи. Форми і системи оплати праці. Формування фонду оплати праці на підприємстві.

Тема 8. Капітал підприємства

Сутність та види капіталу підприємства. Поняття, класифікація і структура основних фондів підприємства. Облік і оцінка основних фондів. Види та показники зношування основних фондів. Ремонт основних фондів, види ремонту. Амортизація основних фондів. Напрямки відтворення основних фондів. Показники ефективності відтворення і використання основних фондів. Поняття, матеріальний склад і структура оборотних фондів підприємства. Показники використання та нормування витрат матеріальних ресурсів. Оборотні кошти підприємства: поняття, класифікація і структура. Розрахунок нормативів оборотних коштів. Показники ефективності використання оборотних коштів підприємства. Шляхи покращення використання оборотних коштів підприємства. Поняття і види нематеріальних ресурсів підприємства, їх характеристика. Нематеріальні активи підприємства, їх оцінка та зношування

Тема 9. Інвестиції

Інвестиції: поняття, види і роль у відтворенні виробничого потенціалу

Підприємства. Виробничі інвестиції, їх склад і структура. Планування виробничих інвестицій. Оцінка економічної ефективності виробничих інвестицій. Фінансові інвестиції. Види цінних паперів, їх характеристика. Чинники впливу на ефективність інвестицій

Тема 10. Інноваційна діяльність

Інноваційні процеси: поняття, види і характеристика. Основи методики визначення економічної ефективності технічних нововведень. Оцінка сукупного економічного ефекту від технічних нововведень. Розрахунок комерційного ефекту у виробників технічних новинок. Організаційний прогрес: суть, об'єкти, напрямки і тенденції.

Розділ 2.

Тема 11. Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства

Виробничі процеси та принципи їх організації. Класифікація виробничих процесів.. Виробнича потужність підприємства, чинники, що впливають на неї. Методи визначення виробничої потужності на підприємствах.

Тема 12. Організація виробництва і забезпечення якості продукції

Організаційні типи виробництва, їх характеристика. Поняття і класифікація методів організації виробничого процесу. Поняття виробничого циклу, його структура. Поняття якості продукції, необхідність та значення її підвищення. Показники і методи оцінки якості продукції. Управління якістю продукції. Стандартизація і сертифікація продукції. Конкурентоспроможність продукції, чинники її забезпечення і методика оцінки. Економічна ефективність і шляхи підвищення якості та конкурентоспроможності продукції.

Тема 13. Витрати на виробництво та реалізацію продукції

Поняття і класифікація витрат. Собівартість продукції, її види і показники. Формування кошторису витрат на виробництво. Калькулювання витрат на виробництво та реалізацію продукції. Джерела, чинники і шляхи зниження собівартості продукції. Планування зниження собівартості продукції. Економічний зміст, функції і види цін. Формування гуртових і роздрібних цін на продукцію. Методи ціноутворення

Тема 14. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства

Дохід і прибуток підприємства, схеми їх формування та розподілу. Прибутковість діяльності підприємств, показники, що її характеризують. Суть та оцінка загального фінансово-економічного стану підприємства. Ефективність виробництва: суть, види і показники. Показники, резерви і чинники підвищення ефективності виробництва.

Тема 15. Розвиток підприємства: сучасні моделі, трансформація та реструктуризація

Бізнес-процеси підприємства: сутність, структура і характеристика. Моделювання бізнес-процесів підприємства. Реінжиніринг в системі підвищення конкурентоспроможності підприємства. Бенчмаркінг як інструмент поліпшення практики ведення бізнесу. Система виживання підприємства в ринкових умовах Реструктуризація підприємства: види, форми і механізм здійснення.

Тема 16. Економічна безпека та антикризова діяльність

Економічна безпека підприємства: сутність, мета, елементи і схема організації. Напрямки організації економічної безпеки підприємства за функціональними складовими. Оцінка рівня економічної безпеки підприємства. Управління ризиками господарської діяльності. Суть, мета і види санації підприємства. Причини і симптоми банкрутства підприємства. Процедура порушення справи про банкрутство. Процес ліквідації збанкрутілих підприємств

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

**ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО
СЕМІНАРСЬКИХ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ**

з дисципліни

«ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»

для студентів

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**

галузь знань: **29 «Міжнародні відносини»**

спеціальність **292 «Міжнародні економічні відносини»**

освітня програма **«Міжнародний бізнес», «Міжнародні фінанси»**

вид дисципліни: **обов'язкова**

Укладачі:

К.е.н., доцент кафедри міжнародного бізнесу
та економічної теорії Соболева М.В.

Метою проведення семінарських занять з дисципліни «Економіка підприємства» є закріплення та розвиток знань, отриманих на лекціях та під час самостійної роботи, розвиток навичок аналізу ефективних прийомів й методів корпоративного управління та практичних навичок при вирішенні ситуаційних і аналітично-розрахункових задач, обговорення результатів виконання аналітично-пошукових завдань, організація систематичної роботи над вивченням навчальної дисципліни, контроль ходу вивчення навчального матеріалу та оцінка знань студентів з кожної теми.

Зміст семінарських занять спрямований на практичне освоєння основних принципів формування стратегічних цілей, методичних підходів до розроблення стратегій корпоративного управління в міжнародній компанії.

З метою якісної підготовки до семінарських занять та забезпечення достатнього рівня ефективності проведення кожного заняття необхідно:

- переглянути конспект лекцій за відповідною темою;
- вивчити методичні рекомендації щодо самостійної роботи над відповідною темою;
- опрацювати відповідні розділи підручників та навчальних посібників;
- вивчити джерела, вказані в списках додаткової літератури;
- внести доповнення до конспекту лекції за темою;
- вирішити розрахункові завдання;
- виконати аналітично-пошукові завдання;

При підготовці до семінарських занять доцільно використовувати практичний матеріал діяльності суб'єктів господарювання, набутий студентами під час проходження практики .

Лише систематична робота по якісній підготовці до кожного семінарського заняття здатна забезпечити успіх у вивченні навчальної дисципліни «Економіка підприємства».

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

**ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПОТОЧНОГО ТА
ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ**
з дисципліни
«КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ МІЖНАРОДНИХ КОМПАНІЙ»

для студентів

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**

галузь знань: **29 «Міжнародні відносини»**

спеціальність **292 «Міжнародні економічні відносини»**

освітня програма **«Міжнародний бізнес», «Міжнародні фінанси»**

вид дисципліни: **обов'язкова**

Укладачі:

К.е.н., доц., доцент кафедри міжнародного бізнесу
та економічної теорії Соболева М.В.

Питання до іспиту з дисципліни „Економіка підприємства”

1. Поняття "підприємства". Завдання, які повинне вирішувати підприємство.
2. Види підприємств залежно від форм власності та способу утворення (заснування) і формування статутного фонду.
3. Об'єднання підприємств.
4. Організаційна структура підприємства.
5. Управління підприємством.
6. Поняття і склад основного капіталу підприємства. Класифікація основних засобів відповідно до Податкового кодексу України.
7. Амортизація, норма амортизації і методи нарахування амортизаційних відрахувань.
8. Поняття і розрахунок "первісної" і "залишкової" вартості основних засобів підприємства.
9. Поняття і розрахунок "відновної", "ліквідаційної" і "середньорічної" вартості основних засобів підприємства.
10. Фізичний знос основних виробничих фондів підприємства. Методи оцінки фізичного зносу.
11. Моральний знос основних виробничих фондів підприємства. Розрахунок втрат від морального зносу.
12. Показники використання основних виробничих фондів підприємства.
13. Розрахунок фондів робочого часу роботи устаткування.
14. Виробнича потужність підприємства. Фактори, що впливають на величину та рівень використання виробничої потужності.
15. Поняття оборотних коштів підприємства. Їх розподіл по охопленню нормуванням і джерелах формування.
16. Поняття оборотних коштів підприємства. Їх розподіл по сферах обігу і елементах.
17. Поняття і склад оборотних фондів підприємства.
18. Поняття і склад фондів обігу підприємства.
19. Поняття нормування оборотних коштів. Нормування виробничого запасу.
20. Показники ефективності використання оборотних фондів підприємства.
21. Показники ефективності використання оборотних коштів підприємства.
22. Ефект прискорення оборотності оборотних коштів (вивільнення). Основні шляхи прискорення оборотності оборотних коштів.
23. Персонал підприємства. Класифікація персоналу підприємства по характеру відносини до основного виробництва та виконуваних функціях.
24. Види складів чисельності персоналу підприємства.

25. Показники стану кадрів на підприємстві.
26. Розрахунок чисельності персоналу підприємства.
27. Продуктивність праці. Показники рівня продуктивності праці.
28. Шляхи підвищення продуктивності праці.
29. Оплата праці, віди і форми оплати праці.
30. Розрахунок заробітної плати при різних системах відрядної платні праці.
31. Розрахунок заробітної плати при різних системах погодинної оплати праці.
32. Тарифна система оплати праці.
33. Товарна продукція підприємства, її склад.
34. Валова, реалізована і чиста продукція.
35. Концепції маркетингу, як основа цінової політики підприємства.
36. Методи ціноутворення.
37. Основні етапи формування рівня цін.
38. Поняття і види цін.
39. Якість і конкурентоспроможність продукції.
40. Ринок, його типи і виконувани функції.
41. Поняття собівартості продукції підприємства і класифікація витрат, пов'язаних з основною діяльністю по ступеню однорідності і по зв'язку з обсягом виробництва.
42. Поняття собівартості продукції підприємства і класифікація витрат, пов'язаних з основною діяльністю по характеру участі в створенні продукції та за способом віднесення витрат на собівартість окремих виробів.
43. Кошторис витрат на виробництво та класифікація витрат за економічними елементами.
44. Типова номенклатура витрат по статтях калькуляції. Склад статей калькуляції «Зворотні відходи» і «Витрати на утримання і експлуатацію устаткування».
45. Типова номенклатура витрат по статтях калькуляції. Склад статей калькуляції «Загальновиробничі витрати», «Позавиробничі витрати».
46. Нормативний та позаказний методи калькуляції собівартості.
47. Загальна характеристика фінансової діяльності підприємства. Основні завдання фінансової діяльності підприємства.
48. Загальна характеристика фінансової діяльності підприємства. Джерела внутрішнього і зовнішнього фінансування.
49. Дохід як показник фінансової діяльності підприємства.
50. Прибуток як показник фінансової діяльності підприємства. Класифікація прибутку за джерелами формування.
51. Прибуток як показник фінансової діяльності підприємства. Класифікація прибутку по основних видах діяльності.

52. Прибуток як показник фінансової діяльності підприємства. Схема формування і використання прибутку.
53. Рентабельність як показник ефективності фінансової діяльності підприємства. Види рентабельності.
54. Поняття і види нематеріальних активів.
55. Реалізація права власності на нематеріальні ресурси.
56. Поняття ризику. Класифікація ризиків по характеру обліку.
57. Поняття ризику. Класифікація ризиків по сфері виникнення.
58. Методи зниження ризиків господарської діяльності підприємства.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ТА ІНДИВІДУАЛЬНІ
СЕМЕСТРОВІ ЗАВДАННЯ
ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
«ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»**

для студентів

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**

галузь знань: **29 «Міжнародні відносини»**

спеціальність **292 «Міжнародні економічні відносини»**

освітня програма **«Міжнародний бізнес», «Міжнародні фінанси»**

вид дисципліни: **обов'язкова**

Укладачі:

К.е.н., доцент кафедри міжнародного бізнесу

та економічної теорії Соболева М.В.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Відповідно до чинних положень про організацію навчального процесу, самостійна робота студента є однією з форм організації навчання, основною формою оволодіння навчальним матеріалом у вільний час від обов'язкових навчальних занять за розкладом.

Самостійна робота над навчальною дисципліною для студентів включає опрацювання теоретичних основ, прослуханого лекційного матеріалу; вивчення окремих теоретичних питань, що передбачені для самостійного опрацювання; підготовка до виступу на семінарському занятті на основі вивчення літературних джерел з даної тематики, публіцистичної інформації, сучасних наукових досліджень та статистичних даних у динаміці; систематика вивченого матеріалу курсу перед підсумковим контролем;

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Для самостійної роботи студентів виносяться два типи завдань. Завдання теоретичного характеру, які недостатньо ґрунтовно розглянуті в межах лекційних занять виносяться для самостійного опанування студентом. Вони є доповненням до лекційного курсу. Студент має опрацювати нормативні та літературні джерела та бути готовим до відповіді на поставлені питання під час проведення практичних занять та іспиту. Завдання практичного характеру є тести. Тести є невід'ємною частиною проведення семінарських занять з дисципліни.

Підготовка до практичного заняття по темі Теорії підприємств і основи підприємництва
Підготовка до практичного заняття по темі Види підприємств, їх організаційно-правові форми
Підготовка до практичного заняття по темі Зовнішнє середовище господарювання підприємства
Підготовка до практичного заняття по темі Структура та управління підприємством
Підготовка до практичного заняття по темі Ринок і продукція
Підготовка до практичного заняття по темі Планування діяльності підприємства.
Підготовка до практичного заняття по темі Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці
Підготовка до практичного заняття по темі Капітал підприємства
Підготовка до практичного заняття по темі Інвестиції
Підготовка до практичного заняття по темі Інноваційна діяльність
Підготовка до практичного заняття по темі Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства
Підготовка до практичного заняття по темі Організація виробництва і забезпечення якості

продукції

Підготовка до практичного заняття по темі Витрати на виробництво та реалізацію продукції

Підготовка до практичного заняття по темі Фінансово-економічні результати діяльності підприємства

Підготовка до практичного заняття по темі Розвиток підприємства: сучасні моделі, трансформація та реструктуризація

Підготовка до практичного заняття по темі Економічна безпека та антикризова діяльність

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

**КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ УСПІШНОСТІ
ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ**

з дисципліни

«ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»

для студентів

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**

галузь знань: **29 «Міжнародні відносини»**

спеціальність **292 «Міжнародні економічні відносини»**

освітня програма **«Міжнародний бізнес», «Міжнародні фінанси»**

вид дисципліни: **обов'язкова**

Укладачі:

К.е.н., доц., доцент кафедри міжнародного бізнесу
та економічної теорії Соболева М.В.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ ЗА РІЗНИМИ ФОРМАМИ КОНТРОЛЮ

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ НА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТТЯХ

1. Критерії оцінки усної відповіді на семінарських заняттях

Оцінка усної відповіді на семінарських заняттях здійснюється за п'ятибальною шкалою і встановлюється за такими критеріями:

- ✓ ступінь засвоєння та розуміння теоретичних питань та методологічних проблем;
- ✓ ступінь засвоєння фактичного матеріалу;
- ✓ знання основної та додаткової літератури;
- ✓ уміння поєднувати теорію з аналізом реальних проблем та перспектив розвитку національної економіки;
- ✓ логіка, структура, стиль викладу матеріалу при виступах в аудиторії;
- ✓ вміння обґрунтовувати та захищати свою позицію та здійснювати узагальнення інформації, отриманої з відповідей інших осіб.

5 балів студент отримує, якщо його відповідь повністю відповідає визначеним критеріям. Він повинен знати відповіді на всі питання навчальної програми, продемонструвати повні і глибокі знання лекційного матеріалу, а також підручників і навчальних посібників. Студент – відмінник повинен здійснювати порівняльний аналіз, робити логічні висновки, висловлювати власне ставлення до пропонованих йому проблем, демонструвати знання статистичних даних, а також знання законодавчих та нормативних актів України.

4 бали студент отримує якщо демонструє тверді знання з відповідних питань навчальної програми дисципліни “Корпоративне управління міжнародних компаній”, вміє використовувати інструментарій аналізу. Але при розкритті змісту питань були допущені незначні помилки у формулюванні термінів і категорій, чи недостатньо повне висвітлення питань, або не досить повна аргументація, або структура і логічна послідовність викладення питання були не досить вивірені.

3 бали виставляється тоді, коли знання студентів відповідають мінімуму і не нижче вимог, які існують у вищій школі і є в навчальних планах і програмах. Студент має продемонструвати хоча і не в повному обсязі, але в цілому правильні знання програмного матеріалу, розуміння основного змісту питань.

0 балів ставиться при наявності серйозних недоліків, коли знання студентів нижче мінімуму навчальної програми, коли вони мають хаотичний і безсистемний характер, коли у студента відсутнє розуміння не тільки другорядних аспектів питання, але й його вузлових моментів.

2. Критерії оцінки знань при виконанні розрахунково-аналітичних задач на семінарських заняттях

5 балів ставиться, коли студент дає повну вичерпну відповідь, правильно виконані математичні розрахунки, дано повне теоретичне обґрунтування ходу вирішення задачі та зроблені правильні висновки, наданий коментар;

4 бали ставиться тоді, коли теоретичне обґрунтування зроблене, але є не досить повним, хід розв'язання правильний, але є помилки при математичних розрахунках, висновки не повні, коментар не повний;

3 бали студент отримує у тому випадку, коли математичне рішення задачі дається без повного теоретичного обґрунтування, або є помилки теоретичного характеру, що не приводять до втрати обґрунтованості розрахунків, або задача вирішена на 50-60%, коментар недостатній;

0 балів ставиться, коли студент зовсім не розв'язує задачі, або розв'язує її неправильно, або виконав менше 50% необхідних розрахунків, не може прокоментувати хід рішення задачі та гіпотетичну економіку.

3. Критерії оцінки відповідей на тестові запитання при перевірці рівня знань на семінарських заняттях

Тестове завдання передбачає необхідність вибрати одну або кілька правильних відповідей на поставлені питання. Кожна правильна відповідь на тестові запитання оцінюється в 1 бал. На виконання одного завдання відводиться 1 хвилина.

Загальна оцінка за тестове завдання виставляється в залежності від набраної кількості балів:

5 балів виставляється, якщо правильні відповіді становлять 90-100%.

4 бали виставляється, якщо правильні відповіді становлять 71-89%.

3 бали виставляється, якщо правильні відповіді становлять 51 - 70%.

0 балів виставляється, якщо правильні відповіді становлять до 50%.

За результатами семінарських занять виставляється оцінка у національній системі як середня величина за формулою:
$$\frac{\sum \text{балів.у.національній.шкалі}}{\text{кількість.оцінок}}$$

Незадовільні оцінки та пропущені з неповажних причин заняття показується у чисельнику формули як 0 балів, у знаменнику додається 1.

Кратність=7

Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінка з дисципліни = поточна оцінка 60 балів + підсумкова контрольна робота (40 балів)

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни